

SVENSKA MUSIKBIBLIOTEKSFÖRENINGEN

MUSIKBIBLIOTEKSNYTT

Nummer 4 2008

MUSIKHÖGSKOLEBIBLIOTEK I NORR OCH I SÖDER

BOKVÅRD OCH BEVARANDE

1940-TALSVÄSKAN

Juldopp i badbaljan. Fr. v. Yvonne Suopanki-Lakso, Matts Vikström, Helén Viklund, Johan Söderberg

Louise och Karin i bokbinderiet på Statens musikbibliotek

KALENDARIUM

20 mars 2009

Årsmöte på Statens musikbibliotek,
Stockholm

12-14 juni 2009

Studiehög på Musikhögskolan
Ingesund

5-10 juli 2009

IAML-konferens i Amsterdam

Hösten 2009, okänt datum & plats

"Virtuoso skills for music enquiries"
Kurs

Omslagsbild: Personalen på biblioteket för musik & medier i Piteå fotograferade av Ove Öberg.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet	11	Katalogiseringsdagar i november
4	Musikhögskolebibliotek i norr	14	Bokvård och bevarande
6	Musikhögskolebibliotek i söder	16	1940-talsväskan
8	Operadag nr 2		

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN
www.smbf.nu

www.iaml.info

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteks-föreningen,
svenska sektionen av IAML,
International Association of Music Libraries,
Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Lena Nettelbladt
Statens musikbibliotek Box 16326 103 26 Stockholm
08-519 554 10 lena.nettelbladt@muslib.se
Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 250:-, institutioner 400:-, veteraner 75:-
Plusgiro 65 21 22-3

KÄRA KOLLEGOR!

Som ni märker har Svenska musikbiblioteksförningen en ny Slogga, framtagen av Göran Lind på "Formfaktorn Göran Lind HB". Jag hoppas ni tycker om den! Självt tycker jag att den signalerar öppenhet och vitalitet – något som jag hoppas karakteriserar vår förening. Vi skall snart ta fram en broschyr för SMBF i syfte att värva nya medlemmar. Hjälpt gärna till med marknadsföringen genom att sprida kunskap om vår existens till dem som kan ha glädje och nytta av ett medlemskap.

Så här nära jul och nyår borde jag väl skriva en filosofisk betraktelse över det gångna året. Men det struntar jag i – jag blickar istället framåt! Det händer nämligen en hel del inom vår förening 2009. Till att börja med är förstås alla välkomna till vår årsmötesdag i mars med temat "Folkkommissionens hundraårsjubileum". Styrelsen är redan i full gång med att planera vår studiehelg, som kommer att äga rum på Musikhögskolan Ingesund 12 -14 juni 2009. Programmet blir mycket varierat och ingen kommer att ta miste på att vi är på en musikhögskola! Många av föreläsarna är lärare på Ingesund. De kommer att föreläsa om allt från editionsteknik och ljuddesign till populärmusikens historia! Kort därefter tar IAML:s konferens i Amsterdam vid, 5 – 10 juli. Passa på att söka stipendium i år – jag tror den här konferensen kommer att bli mycket lyckad! I höst har styrelsen bjudit in två kollegor från vår systerförening i

*Pia i en bekväm ordförandeposition.
Foto: Robert Shekhter*

England, IAML UK & Irl, som skall ge den uppskattade kursen "Virtuoso Skills for Music Equiries". Låt er inte skrämmas av titeln – vi är alla virtuosa musikbibliotekarier!

Avslutningsvis vill jag önska alla (som betalar medlemsavgiften i tid!) en God Jul och ett Gott Nytt År!
Pia Shekhter

Redaktörens ruta

När jag besökte Biblioteksdagarna i Luleå i våras träffade jag Yvonne Suopanki-Lakso som jobbar på Lam (Librissigeln för Musikhögskolans bibliotek i Luleå). På Statens musikbibliotek har vi mycket kontakt med Lam och det är trevligt att få ett ansikte på någon som man haft kontakt med via mail eller telefon. Musikhögskolans bibliotek i Malmö, LMu, har vi också mycket kontakt med. Britt Roslund och jag träffades på bokmässan i september och då fick jag tips om att få använda artiklar ur Musikhögskolans tidskrift. Så i detta nummer kan ni läsa om Lam i norr och LMu i söder.

Operadagen förra hösten blev en succé och alla fick inte plats. Därför anordnade Anna Kyhlberg-Boström ännu en dag med ett lite annorlunda pro-

gram. Jag bad vår stjärnfotograf Ingemar Johansson att skriva och illustrera sina intryck.

Något som inte tidigare funnits med i Musikbiblioteksnytt är bokvård och eftersom HISS, Humanistiska bibliotek i Stockholm i samarbete, ordnade en förmiddag om bevarande och bokvård, så passar vi på att skriva lite om hur vi bäst ska ta hand om våra noter och böcker.

I nr 1 2007 skrev vi om Jenny Lind-lådan. Nu har Inger Enquist med medarbetare, gjort ännu en väska att låna och denna innehåller 40-talsmusik.

En rättelse till förra numret: Ann Malm som skrev om besöket på Island, arbetar på Kungl. Musikhögskolans bibliotek i Stockholm.

Lena N.

MUSIKHÖGSKOLEBLIOTEK I NORR

Yvonne Suopanki-Lakso

Biblioteket för musik & medier, Piteå

Det var på Stadshotellet i Haparanda allt tog sin början. Det är nu drygt fyra år sedan. Upptaktsdagar med ny organisation, ny personalsammansättning, nya förutsättningar och möjligheter. Hur vill vi att vårt bibliotek ska fungera i framtiden, vilka värderingar ska gälla, vilka viktiga kompetenser besitter vi var och en och vilka heliga kor kan gå till slakt, var några av frågorna vi vände ut och in på.

Resultatet av dessa dagar i Haparanda skapade ett nytt tänkesätt för verksamheten på biblioteket för musik och medier i Piteå. Boken *Det goda värdskapet: konsten att få människor att känna sig välkomna* av Jan Gunnarsson och Olle Blohm läste vi alla med stor förtjusning och insåg genast att bibliotekets strategiska placering på institutionen gav oss en viktig roll för det goda värdskapet. Vi är de första som studenter, personal, gästföreläsare och besökare möter. Den nya organisationen medförde även att biblioteket fick rollen som reception, vilket kändes självklart och naturligt på alla sätt. Besöken berikar oss och ger oss en rättmätig känsla av att tillhöra något större än det fysiska rummet och dess samlingar.

Våra studenter läser utbildningar inom musik, ljud, dans, medier och upplevelseproduktion. Eftersom utbildningarna finns under samma tak är möjligheterna till spännande projekt, samarbeten och produktioner obegränsade, vilket också märks inne i biblioteket. Här samlas studenter från de olika utbildningarna och ibland kan man nästan ta på känslan när korsbefruktningar sker. Att nya fina Studio Acusticum, hopbyggt med institutionen, erbjuder en arena i världsklass för våra studenter och gäster gör inte saken sämre. Även biblioteket erbjuder studenter och personal en arena med rubriken Nyfiken på... Till detta arrangemang får studenter lämna in förslag på personer som de är lite extra nyfikna på. Vi knyter kontakterna och erbjuder en "scen" för musicerande och/eller berättande.

Det nära samarbetet med både personal och studenter gör att vi kan stödja varandra i många avseenden. Biblioteket är en given del i hela verksamheten på institutionen. Vi deltar aktivt när studentkåren har rådsmöten, administrationen har sina möten, vid institutionsmöten och inte minst festkommitténs möten. Biblioteket står även som värd vid varje tillfälle som någon av institutionens avhandlingar skall offentliggöras, spikas.¹ Senast var det Lena Weman Ericsson som spikade och berättade om sin akademiska avhandling inom musikalisk gestaltning² "...världens skridskotystnad före Bach" Historiskt informerad uppförandepaxis ur ett kontextuellt musikologiskt perspektiv, belyst genom en fallstudie av Sonat i E-dur, BWV 1035, av J S Bach. Vid dessa ceremonier är stämningen mycket god och det skålas i bubbel och studenterna får en förhållandevis god inblick i institutionens forskningsområden.

1. Spikning är en akademisk ritual i samband med framläggandet av en doktorsavhandling. Tre veckor före disputationen skall avhandlingen offentliggöras, från denna tidpunkt skall lärosätet tillhandahålla avhandlingen så att den som önskar kan läsa den för att kunna komma med kritik under disputationen. Ett exemplar spikas då närmast ceremoniellt upp av respondenten på en för ändamålet utsedd plats på lärosätet, oftast en anslagstavla, för allmän beskådan. Numera sker spikningen vid vissa universitet på elektronisk väg och det så kallade spikbladet läggs ut på nätet så att det kan läsas av alla intresserade. I samband med spikningsceremonien distribueras också referensexemplar av avhandlingen till de bibliotek som skall hålla sådana. Källa: Wikipedia

2. Musikalisk gestaltning är ett gränsöverskridande forskningsämne, karakteriserat av interaktion mellan konstnärliga och vetenskapliga kunskapsbegrepp, metoder och framställningsformer. Det har sina rötter både i musikvetenskapen och i musikalisk praxis. Avhandlingarna inom ämnet innehåller såväl en textdel som en musikalisk del (t.ex. i form av en CD-inspelning). Vid sidan av professorn i musikalisk gestaltning finns specialiserade handledningsresurser i form av konstnärliga professorer i komposition, orgel, gitarr, kördirigering, orkesterdirigering och afroamerikansk musik.

I vårt arbetslag finns inget högt eller lågt, inget arbetsmoment är mer eller mindre värt än något annat. Alla rutinuppgifter sköts av alla beroende av vem som står i utlåningsdisken och alla har lika mycket arbetstid i disken varje vecka. Öppenhet och högt i tak är ledord i vårt arbetsätt varför inga förslag till förändring förkastas innan de prövats. Vi lägger stor vikt vid att vi alla ska må gott på jobbet och värnar om varandras välmående. Emellanåt tar vi ut svängarna och tänker "let's go crazy", men då utanför arbetstid, och tar oss till exempel ett gemensamt julbad.

Vilka är vi då som arbetar på biblioteket? Vi börjar med Matts Vikström som tjänstgjort längst av oss alla. Matts

är allas vårt ankare när det gäller klassisk musik och därtill hörande knepigheter i beställningar och referensfrågor. Helen Viklund ansvarar för bland annat inköp av kurslitteratur och är en fena när det gäller hårdrock. Johan Söderberg kom in i vårt tajta arbetslag för drygt två år sedan och antog vårt arbetsätt på en gång. Johan ansvarar för informationsundervisningen med den äran. Yvonne Suopanki-Lakso är jazzbönan i arbetslaget och ansvarig för verksamheten på vårt fina bibliotek.

Från oss alla till er alla vill vi passa på att önska en riktigt fröjdefull jul.

Lena Weman Ericsson i samband med spikningen. Foto: Yvonne Suopanki-Lakso

MUSIKHÖGSKOLEBIBLIOTEK I SÖDER

Kristina Rörström (artikeln tidigare publicerad i Musikhögskolans Info 1 2008/2009)

Musikhögskolan, Malmö

Redan några dagar efter att första flyttlasset gått tycker Musikhögskolans tre bibliotekarier att det känns jätteskönt att vara på plats i nya biblioteket. Här kan verksamheten växa - och det finns massvis med utrymme för studenterna.

Några äpplen och en bukett röda rosor på disken för tankarna till det kunskaps- och idéliv som snart ska frodas här. Det nya biblioteket är stort, luftigt och ljust. Innergården utanför de gamla lokalerna var också jättefin; den förtjusande andfamiljen som slagit läger där lär inte flytta med; men det här blir bättre, säger bibliotekschef Britt Roslund.

- Rosorna är från Peter Berry (områdesbibliotekarie för den konstnärliga fakulteten), jättefina, kommenterar hon, som i sin ägo nuförtiden har en ordentlig dokumentation av den stora biblioteksflytten 2008.

Torsdag förmiddag i maj. I måndags började flyttlasset gå, och bibliotekarie Elisabeth Hansson beskriver det som en smått otrolig känsla att de faktiskt är här nu. Besökaren möts av oväntat lite kaos i det stängda biblioteket.

- Allt som ska vara här uppe har kommit på plats, nu återstår mycket detaljarbete, säger hon.

Än saknas väggbonaden och kanske en reproduktion av gamla bibliotekets vackra tavla av Bruno Liljefors. Originalen får stanna i det som ska bli en ny konsertsal. Från studenterna har två reaktioner hörts. De blir imponerade när de kommer till nya biblioteket, men de

tycker att det ligger långt bort. Som bibliotekarie Christer Axéll påpekar, många besök äger rum mellan två lektioner, och då känns det lite långt hit. På pluskontot ligger definitivt att den

stora läsesalen kommer att ha öppet även efter ordinarie stängningstid - dagens punkt behöver inte sättas förrän nattvakten säger ifrån.

Även om processen fram till ett färdigt beslut om ett nytt bibliotek tog runt fyra år, har själva flytten gått över förväntan. Biblioteket har bara hållit stängt i ett par veckor, i stället för flera månader som ofta är fallet när något dylikt flyttar. Flyttkillarna satte hyllor på sina flyttvagnar och flyttade varenda bok, utan knot, enligt exakta anvisningar.

- Så smart och välplanerat. Och de hade aldrig flyttat ett bibliotek tidigare, säger Elisabeth Hansson och Britt Roslund som tycker att killarna, eller mer exakt Möbelkillarna (som företaget heter), var trevliga, duktiga, hjälpsamma, suveräna, fantastiska och underbara.

Två-tre dagar tog själva flyttandet, lite beroende på hur man räknar i och med att hissen från magasinet i källaren gick sönder två gånger. Tusen hyllplan noter och böcker har bytt hemvist. Hur många noter och böcker det blir är oklart, men det står 10 000 LP-skivor uppradade i nya hyllor. Och då är de i magasinet oräknade.

Elisabeth Hansson påpekar att det ändå finns gott om tomma hyllor.

- Tillväxtpotentialerna är enorma.

Hyllor och hyllplan har Per Lundin från serviceenheten ägnat ett gigantiskt arbete i månader att sätta upp. Nu hoppas biblioteksfolket på att de i framtiden även ska kunna erbjuda ett medierum, som ingick i ursprungsplanen, och kanske möjligheten att köpa en kopp kaffe precis utanför biblioteket.

Foto: Britt Roslund

Britt Roslund och Elisabeth Hansson i lämplig skyddsutrustning. Foto: Christer Axéll

Det är onsdag den 27 augusti och projektveckan med alla nya studerande i årskurs 1 är i full gång i olika lokaler på Musikhögskolan. Jag tar en runda till bibliotekets nya lokaler i T-byggnaden för att pejla läget. Stora och luftiga lokaler möter mig med jättefina arbetsrum för personalen. Utsikten är det heller inget fel på med några stora lummiga träd utanför de väl tilltagna fönstren, vilket ger skön skugga under den varma årstiden.

Jag har bestämt möte med bibliotekschefen Britt Roslund och bibliotekarierna Christer Axéll och Elisabeth Hansson för ett samtal om de nya lokalerna och om den minst sagt uppgraderade servicen till låntagarna, som man nu kan ge. Vi slår oss ner i en av grupsittplatserna, som nu ryms inom domänerna. Alla ser påtagligt nöjda ut, men samtidigt lite matta efter allt hårt arbete i samband med flytten.

Det är lugnt och stilla i de nya lokalerna i T-byggnaden, men på måndag den 1 september slår man upp portarna för sina låntagare. Lugnet före stormen nu med andra ord.

– Då hoppas vi det kommer mycket folk, säger Britt Roslund. Det roligaste är att vi kan erbjuda så många grupsittplatser och enskilda läsplatser. Att få ha verksamheten i ett plan är verkligen arbetsbesparande – ingen balkong och ingen källare att behöva springa upp och ner i för att hämta saker. Ett riktigt lyft om man så får säga – men fortfarande i ett plan!

– Vi har utökat till 8 datorer för litteratursökning och i läsesalen har vi trådlös kommunikation, dit man tar med sig sin egen dator för att jobba med. Så småningom kommer vi att ha laptops till utlåning i disken, infogar Elisabeth!

Christer funderar på om man inte borde införskaffa en apparat för automatisk in- och utlåning för att effektivt kunna ta hand om de ca 30 000 lån som görs varje år. En mindre variant av stadsbibliotekets utrustning kanske – ska man bli ett riktigt modernt IT-bibliotek så ska man!

Biblioteksmaskotarna står redan prydligt uppställda på lånedisken och väntar på de första låntagarna i nästa vecka. De mera officiella invigningshögtidligheterna kommer någon gång senare i höst. Det ser vi fram emot!

Britt Roslund om invigningen:

-Ni skulle ha varit med. Det var olika sorts musik var 20:e minut och mycket bubbel och tilltugg. Alla var så nöjda och glada och våra underbara studenter hade skrivit låtar till oss. Staffan Storm skrev en fanfar för 3 trumpeter bara för oss!

Varje tisdag kl. 16 gör personalen en 20-30 minuters lång guidad visning av biblioteket. Foto: Leif Johansson

OPERADAG 2

Ingemar Johansson, text och foto
Västerås stadsbibliotek

SMBF:s OPERADAG den 24 oktober: spridda intryck
Det här var en dag för oss som inte kom med på SMBF:s förra studiedag och visning av Kungliga Operan för nästan precis ett år sen.

Dagen började med att Anna Kyhlberg-Boström, chef för Kungliga Operans musikbibliotek, arkiv och samlingar, berättade om arbetet på musikbiblioteket vid Kungliga Operans bibliotek. Slående är hur stor del av hennes arbete som gäller rättigheter, kanske mest i samband med nyskrivna verk. Det kan gälla allt från att få använda ett foto till dekoren till att förhandla musikerättigheter för en ny balett som bygger på befintlig musik.

Nästa punkt var att Stefan Johansson, chefdramaturg, berättade om Operans historia, ett mycket roligt och uppskattat inslag i programmet. Stefan menade att Operan pendlat mellan att ge föreställningar för folket och att vara ett nöje för överklassen. Under vissa tider bestod en föreställning ofta av, förutom opera i vår mening, både talade inslag, balett och inslag som drog mot buskis. Publiken var inte heller alltid lika andäktigt tysta som nu, det kunde förekomma ganska hetlevrade utbrott av sympati eller antipati för den aktuella föreställningen. Operan var länge en scen både för talad teater och musikdramatik, och skilsmässan när Dramaten byggdes var inte bara av godo.

På biblioteket, som vi sedan besökte, visade tre bibliotekarier gången i arbetet med notmaterialet både för

Mårten Ljungberg berättar om Operans bibliotek.

äldre och nyskrivna verk. För de senare måste klaverutdragen färdigställas tidigt, eftersom de används under repetitionerna. Det är mycket som kan ändras under resans gång: avsnitt kanske stryks, längden på musikavsnitten kanske måste anpassas till den tid det tar att förflytta sångare på scenen eller göra scenbyten. Sådana hänsyn kan medföra att man ibland måste trycka om delar av notmaterialet. Ett gnetjobb som ofta läggs ut på externa medhjälpare är att skriva in stråkföringen i stråkstämmorna.

Under lunchen i Gustav III:s café fick vi lyssna till en konsert, där Lena Hoel framförde Sjostakovitjs Roman-sen-Suite, op 127. Det var musik i det lilla formatet där sångerskan ackompanjerades av piano och/eller violin och cello, men den innehöll dramatik på hög nivå.

Efter lunch var det dags för ett besök på kostymavdelningen och perukmakeriet. Mycket intressant! Operan har en stor samling äldre kläder från kungahusets garderob, unik på många sätt. Den kan man använda som förebild när man ska sy kläder i äldre stil. Men vi fick också se tillverkning av nya kostymer, bl a till Sven-David Sandströms Batseba, som går upp i vår. Perukmakeriet är samordnat med sminkning och masktillverkning. Här är det hantverksskicklighet som gäller. Inget fuskjobb, det kan ta en vecka att tillverka en peruk!

Kaffet avnjöts i Operans matsal "Futten" och därefter fick vi en visning av "hela" huset. Att detta var en sanning med modifikation framgår av det faktum att Operan

Stefan Johansson, dramaturg, berättar för deltagarna om Operans historia.

Michael Glas, chef för maskör- och kostymateljéerna visar kostymskisser.

innehåller ca 1000 rum fördelade på 12 våningar. Inte ens folk som jobbat flera år i huset har besökt alla. Men vi fick bl a se den vackra Guldfoajen i nybarock, renoverad för några år sedan. Kungliga logen gick också i guld och var försedd med direktgång, ett ståtligt trapphus. Vi kunde inte gå ner på scenen eftersom man höll på

med att rigga inför kvällens föreställning av Tristan och Isolde. Däremot fick vi se utrymmet under scenen, med stora hissmaskinerier. Här finns också anordningar för sortier ner genom scengolvet (typ Don Juan i slutet av Mozarts opera). Förhoppningsvis har personalen där nere kommit ihåg att lägga ut något mjukt att landa på...

Den överdådiga utsmyckningen i trapphuset.

Slutintrycket är att det är oerhört mycket som ska samspela i förberedelserna inför en operauppsättning. Det är många yrkesgruppers specialkunskaper som tillsammans möjliggör en föreställning. Man är faktiskt förvånad över att allt ändå fungerar när man nu sitter där i salongen..

Vi var några stycken som gick på föreställningen av Wagners Tristan och Isolde på kvällen. Den lyckade operadagen gick långsamt över i en likaså lyckad operanatt. Jag var inte hemma i Yttergran förrän en bra bit efter midnatt!

Fler bilder på nästa sida!

Fler bilder från operadagen

KATALOGISERING

Lena Nettelbladt, text och foto
Statens musikbibliotek

Den 27 och 28 november var det äntligen dags för kurs i musikkatalogisering som musikbiblioteks-föreningens medlemmar väntat länge på. Torsdagen den 27 var det Grundkurs i musikkatalogisering. Den hölls i Statens musikbiblioteks lokaler i Stockholm. Det var 35 deltagare från 25 olika bibliotek och arkiv och från

Ing-Marie Södergren, en av kursledarna.

olika delar av Sverige. Programmet började med att Ing-Marie Södergren gick igenom olika typer av nottryck. Hon visade hur man ser skillnad på ett partitur och ett klaverutdrag och hur det förkortas i omfångsuppgiften i katalogposten. Sen var det en timmes uppskattad visning av biblioteket. Mattias Lundberg, som är ansvarig för den äldre samlingen, visade Stallet. Stallet är namnet på magasinet där biblioteket förvarar sina rariteter och dyrgripar. Han berättade om bibliotekets historia och visade några godbitar ur samlingen, till exempel stämböcker från Tyska kyrkans samling och de fint inbundna noterna i Mazers samling. Besa Spahiu visade de andra fyra magasinerna och pratade särskilt om orkestersam-

Mattias Lundberg visar material från Tyska kyrkan, mässmusik från 1500-talet. Turid Strømsnes till höger.

lingen. Hon visade bland annat noter på kartong som är till för blåsorkestrar som paraderar. Susanne Haglund visade expeditionen som finns i Bonniers glashus, invigt 2006 och hon berättade om samlingen av referenslitteratur och referensnoter.

Efter lunch gick Christina Koch och Anders Cato igenom kapitel 5, Musikalier, kapitel 6, Ljudupptagningar och kapitel 25, Uniforma titlar i KRS, Katalogregler för svenska bibliotek. Christina är ansvarig för katalogisering av noter på Kungliga biblioteket och Anders Cato

är katalogchef. De hade exempel med sig på noter och skivor och gick igenom dem. Det var många som ställde frågor. Enligt utvärderingen var nästan alla nöjda och flera ville ha en fortsättning. Det var verkligen roligt att ha så många katalogintresserade besökare på biblioteket men mest givande är som vanligt kaffepauserna. Annika Simms från Västerås stadsbibliotek föreslog i kaffepausen att Statens musikbibliotek skulle bjuda in grannarna i Bonnierhuset – Dagens Industri – på visning, eftersom tre personer därifrån stått och skrattat åt skylten som visade vägen till Grundkursen i musikkatalogisering. Vi tackar för tipset.

På fredagen den 28 kom 11 deltagare till en heldag i fördjupning i musikkatalogisering i Libris. Kursen hölls

Christina Koch, Kungl. biblioteket.

i Libris lokaler på Biblioteksgatan i Stockholm. Där kunde deltagarna sitta vid datorer och göra egna övningsexempel. Lärare på kursen var Susanne Haglund som är katalogansvarig på Statens musikbibliotek samt Christina Koch och Anders Cato. Även denna dag hade nöjda deltagare. Fler ville lära sig mer om uniforma titlar. Tänk att katalogisering är så roligt!

Under kursdagarna nämndes också två grupper. Den ena är UT-gruppen, som träffas 4 gånger per år och går igenom uniforma titlar. De betar av alla uniforma titlar som skapats i katalogposter både i Libris och Burk. Gruppen består av Sara Meyerhöffer och Cecilia Erdös från Bibliotekstjänst i Lund, Anders Lönn, Ing-Marie Södergren och Susanne Haglund från Statens musikbibliotek samt Jesper Schmidt från Statens ljud- och bildarkiv. De går igenom bokstav för bokstav och har hunnit alfabetet runt två gånger. Just nu håller de på med bokstaven M. Varje träff är två hela dagar och de hinner med cirka 300 uniforma titlar. De genomgångna och rättade uniforma titlarna trycktes tidigare i bokform. Det kom ut två sådana volymer. Numera finns listan elektroniskt på Bibliotekstjänsts sida. UT-listan är ett viktigt hjälpmedel i det dagliga katalogiseringsarbetet och gruppen gör en stor insats.

Den andra gruppen som det är bra att känna till är **Musikgruppen för musikalier och ljudinspelningar**. Musikgruppen är en beredningsgrupp i musikfrågor för Svensk Biblioteksförnings två kommittéer för katalogisering och klassifikation. Gruppen sammanträder fyra gånger per år och tar gärna emot synpunkter och förslag. Gruppens diskussioner har till exempel lett till utökningen av klassifikationen av hårdrock i SAB (klassifikationssystem för svenska bibliotek) samt utökning av hårdrock i SAB:s ämnesordslista. Ordförande är Olle Johansson, Statens ljud- och bildarkiv, sekreterare är Sara Meyerhöffer. Övriga deltagare är Christina Wengström från Gävle stadsbibliotek, Hans Gustafsson från Statens ljud- och bildarkiv, Thomas Johnson och Cecilia Erdös från Bibliotekstjänst, Christina Koch från Kungliga biblioteket och Susanne Haglund från Statens musikbibliotek.

Slutligen uppmanar jag alla som var med på kurserna och alla med intresse för musikkatalogisering att gå med i en diskussionslista för musikkatalogiseringsfrågor. Den har skapats för att de bibliotek som katalogiserar musik (musikljudupptagningar och musiktryck) i LIBRIS ska kunna diskutera frågor och utbyta erfarenheter men den är inte begränsad till frågor om MARC21 eller LIBRIS. Du går med i listan genom att följa instruktionerna nedan:

Skicka en e-post till: listserv@listserv.kb.se från den e-postadress du vill anmäla till listan. Subject/ämne/rubrik lämnas tomt. Första (och enda) rad i brevet, skriv: subscribe musikkat Förnamn Efternamn Inom ett par minuter kommer en bekräftelse på att du kommit med i diskussionslistan.

Skriva inlägg på listan:

Inlägg på listan adresseras till: musikkat@listserv.kb.se

Kursdeltagarna i katalogisering i Taube-rummet på Statens musikbibliotek.

BOKVÅRD OCH BEVARANDE

Lena Nettelbladt, text och foto
Statens musikbibliotek

Det är väldigt trivsamt i bokbinderiet på Statens musikbibliotek. Den varma belysningen och musiken som strömmar ur datorns högtalare bidrar till stämningen. På väggarna hänger tavlor och amplar med blommor. Det är som en oas i biblioteket. Där arbetar Louise Nordström och Karin Lind-Anglemark. De binder alla nya noter som behöver bindas men även

Louise funderar över bästa metoden att laga en bok.

äldre noter som inte tidigare varit bundna. De lagar också, förstärker och binder om på nytt. Noter slits mer och på ett annat sätt än vanliga böcker. Därför är det bra att materialet lånas ut i ett så slitstarkt skick som möjligt. Till sin hjälp har de en ordentlig skärmaskin, tyngder som de lägger på det inbundna materialet när det ska torka och en häftlåda. Häft-

Karin Lind-Anglemark

lådan är en ställning som de använder när de syr ihop läggen i en not. Noter är ofta häftade på band för att det ger ett bra uppslag. Louise och Karin köper in papper till notomslagen från firmorna Papyrus, Schneider och Svenskt papper. I bokbinderiet finns också vackra gamla marmorerade pappersark som de kan använda. Det går åt många skinn- och textilremsor i olika färger som de sätter på ryggar. I en stråkkvartett får alla stämmorna samma färg på bandet så att det tydligt syns att de hör ihop. Det kan ni se om ni fjärlånar noter från oss. Revor lagar de med rispapper, så kallat japanpapper. Ofta är det hela orkesterverk som de binder in. Det kan vara ett partitur och 60-70 stämmor. Det tar cirka en vecka att binda in ett helt orkestermaterial. Karin och Louise stämplar varje stämma med instrumentnamn och gör etikett för utlåning i Mikromarc. Budgeten för bokvård är i år 45 000: -. Böcker och en del noter av större tjockare karaktär skickas till ett externt bokbinderi, Gustafssons på Artillerigatan. Där görs också förgyllning på ryggen om vi så önskar. Att binda ett band av Bachs samlade verk kostar cirka 650: -. Budgeten täcker inköp av material samt det externa bokbinderiet.

HISS, Humanistiska bibliotek i samarbete i Stockholm, ordnade ett halvdagsseminarium om bevarande i oktober. Seminariet var på Kungliga biblioteket i Stockholm och talare var Charlotte Ahlgren som är bevarandechef på avdelningen för samlingarna.

Bevarande handlar om att kunna till-

handahålla materialet många gånger och att förlänga den användbara livslängden. Böcker och noter är egentligen väldigt ömtåliga eftersom materialet bryts ner. Materialets inneboende egenskaper kan vi inte ändra på. Papper är organiskt material. Hur papperet bryts ner beror på vilka växtfibrer papperet kommer ifrån och hur det har efterbehandlats. Det beror också på yttre faktorer som luften, ljuset och luftfuktigheten. För torr luft är väldigt farligt för cel-

På väggen i bokbinderiet hänger denna skolplansch från en gammal bokbindarateljé.

lulosa, det får inte vara under 25 % luftfuktighet. Om det är för hög luftfuktighet ökar risken för mögelskador. Så jämn luftfuktighet som möjligt är bäst. Enzymer och syror från till exempel handsveit är inte heller bra för papperet, men hellre rena händer än smutsiga handskar när man handskas med rariteter. När papperet åldras så går fibrerna av. Materialet får andra egenskaper även om det ser likadant ut. Papperet börjar till exempel spalta sig. Hur vi bevarar beror också på vilket uppdrag vi har. Ska vi bara bevara originalformatet eller kan vi binda om det? Vilken målsättning är det för bevarandet, ska vi spara på kort sikt, cirka 10 år eller på lång sikt, cirka 100 år? Vilka prioriteringar ska vi göra? Hur många förväntade låntagare har materialet? Kommer det att slitas mycket eller litet? Vilka resurser finns för att sköta bevarandet? Vad får det kosta?

Om vi har ett väldigt trasigt material som inte går att laga så frågar vi oss om det är unikt eller sällsynt. Om det är unikt så kan vi digitalisera det och sen behöver vi inte röra det fysiska materialet mer. Om vi kan köpa nytt så kan vi kasta det trasiga materialet. Målet för bevarandet är att göra nedbrytningsprocessen långsammare.

Man ska tänka på att ha bra förvaring för materialet. Sätt aldrig postit-lappar på noter eller böcker. Skyddsomslag och kapslar som du förvarar material i ska vara av god kvalitet. Följ Riksarkivets rekommendationer på åldringsbeständigt papper, den internationella standarden ISO 9706. Ha ordning och reda i hyllor och magasin med bokstöd, bra märkning och bra städning. Anpassa förvaringen till föremålets storlek. Förebygg onödig hantering som kan orsaka angrepp av skadedjur och mögel, samt deformation som uppstår om materialet inte förvaras bra. Böcker och noter som står tätt kan skada varandra. Lägg gärna en pappskiva emellan. Se till att läsplatserna är väl tilltagna så låntagaren kan studera material som inte är för hemlån utan att skada det. För särskilt ömtåligt material finns det visningsfickor, kuddar att lägga materialet på, tyngder - s. k. ormar, som läggs på boksidorna för att hålla dem isär. Vanliga skyddsomslag typ skolboksomslag är mycket användbart med känsligt material. Bevarande är också ett förhållningssätt till materialet som måste sitta i kroppen. Se efter var du lägger materialet och hur du hanterar det.

1940-TALSVÄSKAN

Inger Enquist
Statens musikbibliotek

En del av innehållet i portföljen. Foto: Marina Demina, Statens musikbibliotek.

Ett lånematerial rörande 1940-talets musik har tagits fram i samarbete mellan Statens musikbibliotek och Svenskt visarkiv. Det består av olika handlingar med anknytning till musiken under 1940-talet, inte äkta dokument utan naturtrogna kopior. Det vänder sig till var och en som vill veta mer om musiken under denna tid, men också till dem som var unga då och som idag är till åren komna. Materialet kan med fördel studeras i pensionärscirklar eller på äldreboenden. Då är det meningen att det ska ge förströelse, vara roligt och väcka minnen. Det är helt enkelt ett material med äkthetskänsla att umgås kring.

I portföljen finns handlingar som anknyter till olika områden: Jazz, populärmusik, dans, restaurangmusik, musik på scenen, klassisk musik. Störst utrymme ägnas den musik som var ny och som vi särskilt förknippar med 40-talet, nämligen jazzen och populärmusiken. Klingande exempel finns med på CD-skiva. I portföljen ryms också en handledning. Där finns texter om musiken men också om tiden och hur det var i Sverige på 40-talet. I handledningen finns också tips på fördjupningslitteratur, film och skivor.

Materialet lånas gratis genom Statens musikbibliotek, www.muslib.se